

Протягом двох років в Україні впроваджувався проект **«Громадянська ініціатива на захист соціальних та економічних прав громадян»**.

Унікальність цього Проекту полягає в тому, що громадяни, які мешкають в сільській місцевості, змогли долучитися до справи, наслідки якої матимуть в перспективі колосальне значення для розвитку та . Мова йде про планування розвитку територій сільських рад на основі узгодженості державних, приватних та громадських інтересів. При чому центральною темою протягом цієї роботи стало дотримання соціальних та економічних прав громадян в частині розпорядження ресурсами громади.

Чотири сільські ради Тернопільщини, Одещини, Хмельниччини розробили та ухвалили схеми планування власних територій з дотриманням принципу широкої замученості громадськості.

Крім того, ця робота дозволила активізувати громадське життя на селі: виникли нові об'єднання громадян, які оволодівши новими інструментами, змогли залучити більше ресурсів на розвиток громади, стати ефективним посередником у просуванні прав та інтересів громадян.

Представники місцевих органів влади в свою чергу отримали позитивний досвід того, коли неформальне ставлення до механізмів залучення громади приносить довготривалу користь та допомагає, хоч і трохи, але таки починати ставати на стежину розвитку, а не лише гасіння чергових поточних «пожежних проблем».

У цьому звіті презентовані результати і досягнення кропіткої роботи партнерства низки українських організацій громадянського суспільства. Сподіваємося, що здобуте знайде свій інтерес та продовження в діяльності інших сільських громад.

З повагою
Володимир Купрій,
директор Проекту

ПРОЕКТ «Громадянська ініціатива на захист соціальних та економічних прав громадян».

Опис проекту

Повага до свобод і прав громадян це не лише конституційна вимога, але й передумова ефективності здійснення будь-якої політики відносно різних аспектів розвитку територіальних громад. Це стосується, не в останню чергу, такої специфічної сфери, як здійснення містобудівельної діяльності.

В Україні є Автономна республіка Крим, 24 області, з міста особливим статусом Київ та Севастополь, 498 районів та 29815 населених пунктів. Для кожної адміністративно-територіальної одиниці та населеного пункту закон встановлює обов'язкову наявність планувальних документів. Проте насправді абсолютна більшість адміністративних одиниць та населених пунктів не має актуалізованої містобудівної документації. Значна кількість генеральних планів населених пунктів розроблялась в 70-ті – 80-ті роки минулого століття і тому сьогодні є не придатними для застосування.

Розробкою нових планувальних документів не сильно переймалися протягом останніх років із кількох причин: без генерального плану чи схеми планування території значно простіше не зовсім законно «дерібанити» землю; для розробки планувальної документації не вистачає коштів у місцевому бюджеті; зміна місцевого керівництва на виборах часто веде до обструкції в ухваленні навіть розробленої при попередньому керівництві планувальної документації.

В новітній період ситуація щодо розроблення планувальної, містобудівної документації почала змінюватись. Залишки земель, що є в населених пунктах, стали предметом дуже прискіпливого контролю з боку громади та прокуратури. Приватні інвестори, які раніше прагнули за отримати земельну ділянку у найпростіший спосіб, найдешевше, без конкуренції через свої прямі контакти з місцевими головами, наразились на проблеми з подальшим використанням таких земель, через законну вразливість порядку їх отримання. Тепер новітні інвестори хотіли б уникнути подібних проблем у тому також сформувавши запит на формування в громадах планувальної, містобудівної документації.

За даними Держкомзему, нині в інноваційно-інвестиційній діяльності залучено майже 40 млн га земель. За весь період, що минув від старту земельної реформи, продано понад 23,7 тис. га земель загальною вартістю понад 6,89 млрд грн, у тому числі в передкризовому 2007 році – 5,8 тис. га за більш як 3,5 млрд грн. Проте навіть сьогодні значна частина земель несільськогосподарського призначення, які становлять 30% усього земельного фонду держави, переважно використовуються без правовстановлюючих документів.

Близько 30% земель, приватизованих під особисті селянські господарства та для будівництва, не використовуються за призначенням. Всупереч мораторію на купівлю-продаж земель сільськогосподарського призначення та лісового фонду, лише в 2007 році їх площі зменшились майже на 1,5 млн га, змінивши своє цільове призначення без належного містобудівного обґрунтування.

Це призвело не тільки до численних правопорушень, а й унеможливило впровадження багатьох актуальних містобудівних рішень, спрямованих на реалізацію державних, суспільних та приватних інтересів, без зазіхань на приватну власність.

Варто сказати, що безсистемне роздавання земельних ділянок під так звані окремі сільські господарства, городи, індивідуальне будівництво та їх бездумна приватизація призвели до того, що навколо міст та великих селищ не залишилося земель комунальної чи державної власності, які можна використовувати для вирішення суспільних потреб. Це призводить до того, що неможливо будувати об'їзні дороги, транспортні розв'язки, водогони тощо без викупу раніше безкоштовно розданих земельних ділянок, що веде до здороження будівництва об'єктів, часто до 15-30%.

Аби зупинити остаточне позбавлення громад перспектив розвитку, органи місцевого самоврядування повинні активізувати розроблення містобудівної документації (в першу чергу схем планування територій районів, зонінгу територій сільських рад та генеральних планів населених пунктів) як інструмента стратегічного планування та оперативного управління територіями, їх резервування для майбутніх містобудівних потреб з врахуванням вимог містобудівного, земельного, санітарного, екологічного, природоохоронного, протипожежного законодавства. При цьому обов'язковим є врахування державних, громадських і приватних інтересів під час планування, забудови та іншого використання територій, а також активне залучення громадськості в процес розроблення, погодження, затвердження та реалізації проектних рішень.

Виходячи з цих міркувань, дві українські неурядові організації – Творчий центр ТЦК та Інститут громадянського суспільства – протягом 2009-2011 років впроваджували проект «Громадянська ініціатива на захист економічних та соціальних прав» (коротка назва проекту – «Плануємо громадою») за фінансової підтримки Європейського Союзу в межах Європейського інструменту підтримки демократії та прав людини.

Загальна мета проекту

Проект спрямовано на просування економічних та соціальних прав сільського населення в сфері земельних правовідносин та використання природних ресурсів через розвиток у сільських територіальних громад спроможності належного управління процесом територіального планування на основі узгодження державних, громадських і приватних інтересів.

Складові проекту:

- проведення аналізу існуючої практики урахування економічних прав громадян при проведенні планування територій громад в сільській місцевості та маленьких містечках, обґрунтування розподілу земель за цільовим призначенням на рівні району та громад;
- проведення тренінгів для представників місцевих громадських організацій, органів влади та громадських активістів в трьох відібраних сільських районах щодо захисту економічних та соціальних прав громадян при здійсненні просторового планування;

- надання юридичної підтримки громадянам, органам місцевого самоврядування у вирішенні конфліктів навколо дотримання економічних прав в сфері земельних правовідносин;
- надання технічної підтримки (фінансової, консультаційної, методичної) сільським громадам для розробки містобудівної документації (схем планування території);
- грантова підтримка ініціатив місцевих громадських організацій щодо проведення громадського моніторингу планування території громад, використання земельних ресурсів громад, громадський вплив на процес прийняття рішень щодо земельних питань;
- підготовка та видання методичного посібника, в якому буде вміщено алгоритм дій влади щодо організації розроблення та затвердження схем планування територій, вирішення конфліктних ситуацій процесу визначення використання земель громад, забезпечення врахування громадських інтересів під час планування територій населених пунктів.

Географія проекту

На основі конкурсного відбору учасниками Проекту стали три сільських райони:

- Білгород-Дністровський район Одеської області;
- Дунаєвецький район Хмельницької області;
- Гусятинський район Тернопільської області.

СІЛЬСЬКІ РАЙОНИ – УЧАСНИКИ ПРОЕКТУ

Одеська область. Білгород-Дністровський район

Географічне розташування: південно-східна частина Одеської області.

Адміністративний центр: м. Білгород-Дністровський.

Площа: 185,163 тис. га. Площа сільськогосподарських угідь району станом на 01.01.2005 року становила 132 744 га, в тому числі орних земель – 118 474 га, сіножатей – 4373 га, пасовищ – 313 га. Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики і оборони займають 3965 га, оздоровчого призначення – 141 га, рекреаційного призначення - 101 га, лісового фонду – 5500 га, водного фонду - 29 500 га (лиман – 27 500, ставки - 900, річки - 700, канали – 400 га), житлового і громадського будівництва - 6100 га.

Населення: 62 255 осіб, більш ніж 100 національностей.

Виробництво: район є аграрним, більшість населення займається тваринництвом та рослинництвом. У районі зареєстровано 55 сільськогосподарських підприємств та 273 фермерських господарств, 838 юридичні та 3215 фізичних осіб-підприємців.

Адміністративно-територіальні одиниці: місто Білгород-Дністровський, 2 селища, 57 сіл.

Органи місцевого самоврядування: 1 міська, 1 районна та 27 сільських рад.

Хмельницька область Дунаєвецький район

Географічне розташування: південь Хмельницької області..

Адміністративний центр: м. Дунаївці.

Площа: 118,153 тис.га. З них - рілля 77,808 тис. га, ліси та інші лісопокриті площі 16,706 тис. га, забудовані землі 3,724 тис. га, землі водного фонду 0,641 тис. га, інші землі 4,5 тис. га.

Природні ресурси (корисні копалини): Основними видами корисних копалин, які розробляються в районі є мінеральні добрива, будівельні матеріали: сировина для виробництва вапна, кам'яно-будівельні матеріали (бут, щебінь), сировина для виробництва цегли, а також мінеральні води. На території району розвідано 12 родовищ мінеральної сировини, що складає 26% від загальної кількості мінеральної сировини що видобуваються в області.

Заповідники: Загальна площа заповідних об'єктів складає 1557,72 га, 4 об'єкти є загальнодержавного значення (Голозубинецький, Малієвецький, Михайлівський парки - пам'ятки садового паркового мистецтва, "Зарудка зелена" - лісовий заказник) та 19 об'єктів місцевого значення.

Населення: 68,9 тис. осіб.

Виробництво: район є аграрним, більшість населення займається тваринництвом та рослинництвом. У районі зареєстровано 120 сільськогосподарських підприємств з них СТОВ – 23, сільськогосподарські кооперативи – 4, фермерські господарства – 88, інші – 5.

Адміністративно-територіальні одиниці: місто Дунаївці, 2 селища міського типу — Дунаївці та Смотрич, 83 сільські населені пункти.

Органи місцевого самоврядування: 1 міська рада, 2 селищні ради та 43 сільські ради.

Тернопільська область. Гусятинський район.

Географічне розташування: південно-східна частина Тернопільської області.

Адміністративний центр: смт. Гусятин.

Площа: 1016,6 тис. кв. км. Площа сільгоспугідь (по всіх товаровиробниках, включаючи підсобні господарства) угідь – 45,141 тис. га, ріллі – 44,731 тис. га, пасовищ – 6,4 тис. га.

Населення: 64133 тис. Густина населення 63 чол. на 1 кв. км.

Промисловий комплекс: кількість підприємств – 13, з яких 12 перебувають у приватній власності, 1 у державній. Кількість приватних підприємств (малих, спільних та інших форм) - 487.

Агропромисловий комплекс: район є аграрним, більшість населення займається тваринництвом та рослинництвом, кількість сільськогосподарських підприємств 39, селянських (фермерських) господарств 64. Структура сільськогосподарського виробництва (процент валової продукції): рослинництва- 73 %, тваринництва - 27 %. Основні галузі рослинництва : вирощування зернових, вирощування цукрових буряків, вирощування картоплі. Основна галузь тваринництва – свинарство.

Адміністративно-територіальні одиниці: міст – 2 (Гусятин та Копичинці), селищ міського типу – 2, сіл – 61.

Органи місцевого самоврядування: 1 районна, 2 міських, 2 селищних, 39 сільських рад.

У кожному районі до виконання проекту як регіональні партнери долучилися місцеві громадські організації.

Центр розвитку та правової підтримки села (Білгород-Дністровський осередок);

Благодійний фонд «Відродження Миньковецької держави» (Дунаєвецький район Хмельницької області);

Агенція місцевого розвитку Гусятинщини

ХРОНОЛОГІЯ ПОДІЙ

4 березня 2009

- Початок реалізації проекту «Громадянська ініціатива на захист економічних та соціальних прав» («Плануємо Громадою»).

Березень – червень 2009

- Проведення дослідження кращих практик захисту економічних та соціальних прав громадян при плануванні території.

30 червня 2009

- Публічна презентація Проекту в м.Київ.
- Оголошення конкурсного відбору сільських районів для участі в Проекті для Одеської, Луганської, Хмельницької та Тернопільської областей.

26-28 жовтня 2009

- Проведення публічних презентацій Проекту в районах-учасниках.
- Оголошення конкурсу для сільських громад районів-учасників "Ініціативи з розробки та затвердження схем планування територій на місцевому рівні, генеральних планів населених пунктів"

Листопад 2009

- Відкриття регіональних інформаційно-консультаційних офісів в 3 обраних сільських районах.

Листопад 2009 – липень 2010

- Реалізація тренінгової програми для активістів сільських громад.

25 грудня 2009

- Оголошення грантового конкурсу «Ініціативи з громадського моніторингу процесу планування територій громад та використання земельних ресурсів» для ОГС Хмельницької, Тернопільської та Одеської областей.

1 лютого 2010

- Укладання угод між організаціями-виконавцями Проекту, Інститутом «УкрНДІПротивільсільбуд» та сільськими радами обраних сільських громад на розробку містобудівної документації. Початок планування території 4 сільських громад.

Лютий 2010 – квітень 2011

- Методична та консультаційна підтримка планування територій сільських громад.

Квітень 2010 – березень 2011

- Реалізація ініціатив ОГС-грантоотримувачів Проекту.

Листопад 2010 – лютий 2011

- Громадське обговорення схем планування територій с.Гадинківці та с.Крогулець Гусятинського району.

27 лютого 2011

- Проведення громадських слухань з обговорення проекту схеми планування території с.Крогулець Гусятинського району.

28 лютого 2011

- Проведення громадських слухань з обговорення проекту схеми планування території с.Гадинківці Гусятинського району.

1 березня 2011

- Гадинківська сільська рада затверджує схему планування території сільради.

7 квітня 2011

- Крогулецька сільська рада затверджує схему планування території сільради.

Квітень 2011

- Громадське обговорення схем планування територій с.Петрівка Білгород-Дністровського району та с.Миньківці Дунаєвецького району.

15 квітня 2011

- Петрівська сільська рада затверджує схему планування території сільради.

27 квітня 2011

- Проведення підсумкової конференції «Захист соціальних та економічних прав громадян під час здійснення територіального планування розвитку сільських громад» в м.Тернопіль.

28 квітня 2011

- Проведення підсумкової зустрічі учасників Проекту в м.Тернопіль.

29 квітня 2011

- Проведення громадських слухань з обговорення проекту схеми планування території с.Миньківці Дунаєвецького району. Миньковецька сільська рада затверджує схему планування території сільради.

4 травня 2011 – Завершення Проекту.

ПІДТРИМКА ІНІЦІАТИВ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД ЩОДО РОЗРОБКИ СХЕМ ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЙ

Ключовий компонент проекту «Плануємо громадою» - надання технічної допомоги сільським громадам України в розробці та ухваленні схем планування територій сільських рад (СПТС) на основі широкої участі громадян та врахування їх економічних, соціальних прав.

На конкурсних засадах із 8 претендентів було обрано чотири сільські громади для надання такої технічної допомоги:

- с. Петрівка (Білгород-Дністровський район);
- с. Крогулець (Гусятинський район);
- с. Гадинківці (Гусятинський район);
- с. Миньківці (Дунаєвецький район).

Оскільки на момент початку цієї діяльності діяв Закон України «Про планування і забудову території», то подальші кроки в розробці і ухваленні схем планування територій сільських рад визначався Державними будівельними нормами України (ДБН Б.1.1-7-2007) та цим законом:

Крок 1. Прийняття рішення з розроблення СПТС.

Сільська рада приймає рішення про розроблення СПТС і покладає функції замовника проекту на виконавчий орган сільради або на сільського голову (якщо виконком не створювався).

Крок 2. Оголошення про початок роботи над СПТС.

Протягом двох тижнів від дня ухвалення рішення сільрадою замовник через органи масової інформації повідомляє про початок робіт з підготовки СПТС та про форми, місце і строк подання фізичними та юридичними особами пропозицій щодо СПТС.

Крок 3. Укладення необхідних договорів та отримання інформації.

Протягом двох місяців сільрада визначає розробника СПТС, укладає з ним договір на розроблення проекту та звертається до відповідної районної державної адміністрації стосовно одержання необхідних для планування території даних.

Крок 4. Погодження та громадське обговорення.

Сільрада у строк до 30 днів після завершення розроблення СПТС погоджує проект документу з районними та обласними органами влади та передає його до відділу містобудування та архітектури районної державної адміністрації для подання на експертизу. На цьому етапі до проекту вносяться корективи відповідно до рекомендацій органів влади.

Крок 5. Громадське обговорення.

Після того, як документ пройшов державну експертизу, він виноситься на громадське обговорення. Проект СПТС оприлюднюється, всіляко розповсюджується серед мешканців села, відбуваються публічні заходи для його обговорення. Кінцевим заходом є громадське слухання, де всі пропозиції громадськості узагальнюються та приймається остаточне рішення щодо рекомендованих змін до СПТС. Після цього можливі зміни до документу.

Крок 6. Затвердження проекту СПТС сільрадою.

Крок за кроком представники проекту слідували за дотриманням процедур та законодавства при плануванні території обраних сільських рад.

Початок планування

В сільських громадах, обраних для участі в проекті «Плануємо громадою», процес розробки СПТС розпочався в перших числах лютого 2010 року, коли рішеннями сільрад було постановлено замовити розробку схем планування. Ці рішення були оприлюднені через місцеві засоби інформації: газети «Вісник Надзбруччя» (Гусятинський район), «Советское Приднестровье» (Білгород-Дністровський район) та «Дунаєвецький вісник» (Дунаєвецький район).

На конкурсних засадах було визначено проектувальну установу для розробки схем планування територій - Державний інститут «УкрНДІПроцивільсьбуд» (м.Київ).

Інститут «УкрНДІПроцивільсьбуд» є провідним в Україні в області планування територій сільських громад. Партнерство проекту з інститутом розпочалося ще влітку 2009 року, коли визначалися пріоритетні області для впровадження проекту. Представники інституту, зокрема заступник директора Тетяна Криштоп та професор Володимир Нудельман, брали участь у презентації Проекту, виступали як члени оціночних комісій при конкурсному відборі районів та сільських громад в межах проекту, завжди були готові допомогти порадою та фаховою консультацією.

У громадах були утворені наглядові ради проекту, у складі громадських активістів, які забезпечували максимальне залучення різних груп до процесу планування, інформували громадськість про перебіг планування території, проводили громадський моніторинг процесу розробки схем планування. Важливим завданням наглядових рад було збір та узагальнення пропозицій від громад стосовно планування території та передача цих пропозицій до органів місцевої влади.

Попереднє громадське обговорення

Відповідно до чинного на той момент законодавства, узгодження схем планування територій із громадою мав відбуватися вже після того, як документ розроблений та пройшов державну експертизу. Натомість для максимального узгодження інтересів, попередження конфліктних ситуацій, згладжування спірних питань, а також захисту економічних і соціальних прав громадян доцільним та ефективним є залучення громадськості вже на етапі розробки схеми планування. На зустрічі представників проекту «Плануємо громадою», органів місцевого самоврядування та УкрНДІПроцивільсьбуд в березні 2010 року було прийнято рішення розробляти проект СПТС вже на основі не лише вихідних даних, як це відбувається зазвичай, а вже з урахуванням пропозицій від громадськості та місцевого бізнесу.

Для цього в червні 2010 року громадам було представлено попереднє бачення СПТС і запропоновано висловити свої зауваження та пропозиції. Серед громадян були поширені різноманітні інформаційні матеріали про зміст та ескіз СПТС. Також було проведено публічні презентації та круглі столи за участю заінтересованих груп (бізнес, громада, влада).

Під час цих заходів громадяни мали висловлювати свої ідеї, вносили пропозиції, які спрямовувалися потім фахівцям УкрНДІПроцивільсьбуд для врахування під час розробки СПТС.

Погодження та державна експертиза схем планування територій

У серпні 2010 року готові проекти СПТС були відправлені замовникам – сільським радам для погодження з місцевими органами влади та передачі на державну експертизу. Це супроводжувалося тривалими переговорами між всіма сторонами та чисельними консультаціями. Саме на цьому етапі відбулася різка зміна законодавчого поля – ухвалений новий закон України «Про містобудівельну діяльність» не лише скасував такий вид містобудівної документації, як схеми планування територій сільських рад, але й фактично зменшував можливості громадського впливу на процеси, пов'язані з просторовим плануванням та забудовою.

Проте двом сільським громадам – Крогулецькій та Гадинківській, вдалося пройти цей етап та отримати позитивні висновки державної експертизи. Іншим двом громадам – Миньковецькій та Петрівській цей етап доводилося проходити з одночасним доланням бюрократичних перепон (довготривала затримка в проведенні засідань обласної архітектурно-містобудівної ради, незгодженість між різними місцевими органами виконавчої влади щодо змісту експертних висновків і т.п.). У результаті Крогулецька, Гадинківська та Миньковецька сільські ради отримали остаточні позитивні висновки державної експертизи щодо схем планування територій, а Петрівській сільській раді на момент завершення проекту «Плануємо громадою» управління регіонального розвитку, містобудування та архітектури Одеської обласної державної адміністрації відмовили в подальшому розгляді СПТС, мотивуючи тим, що нове законодавство не наділяє його такими функціями та повноваженнями і взагалі скасовує поняття «схема планування території сільської ради».

Громадське обговорення та затвердження СПТС

Після проходження комплексної державної експертизи в громадах-учасниках Проекту пройшло остаточне громадське обговорення СПТС.

У ході цього етапу активно та ефективно спрацювали місцеві організації громадянського суспільства. Вони стали організаторами різноманітних публічних акцій (круглих столів, громадських зустрічей представників різних груп населення і т.п.), в ході яких громадяни знайомилися із змістом СПТС, висловлювали свої оцінки та пропозиції. Було вида-но спеціальні інформаційні бюлетені з відповідною інформацією.

Завершився цей етап в кожній громаді проведенням громадських слухань, в яких брали участь усі охочі мешканці громад, представники місцевих органів виконавчої влади. Саме громадськість остаточно схвалила представлені СПТС без суттєвих зауважень. Такого результату вдалося досягти, в першу чергу, завдяки тому, що громадяни були активними учасниками процесу розробки СПТС з самого початку.

На сесіях сільських рад СПТС були остаточно ухвалені.

ГРАНТОВА ПІДТРИМКА ІНІЦІАТИВ МІСЦЕВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

У межах проекту «Плануємо громадою» було надано грантову підтримку 6-м місцевим організаціям громадянського суспільства на загальну суму 119960 грн. для реалізації їх ініціатив щодо просування та захисту соціальних, економічних прав громадян під час здійснення просторового планування розвитку громад, ведення містобудівельної діяльності.

Результати реалізації громадських ініціатив:

- Дві сільські територіальні громади отримали схеми планування територій, які розроблені на основі узгодження громадських, приватних та державних інтересів.
- Громадськість домоглася зміни місцевої політики в питаннях просторового планування, забезпечення озеленення населених пунктів у двох територіальних громадах
 - 4 нормативно-правових акти, розроблених безпосередньо громадськістю, були взяті до розгляду органами місцевого самоврядування
 - Упереджено конфліктні ситуації в сфері реалізації економічних прав фермерів Одещини внаслідок змін, пов'язаних з прийняттям рішення щодо створення національного природного парку

Назва проекту**Моніторинг процесу залучення громадян до планування території міста Тернополя****Сума отриманого гранту**

20 000 грн.

Назва організації

Тернопільська обласна громадська організація «Спілка власників землі»

Географія проекту

м. Тернопіль

Мета проекту

Проведення моніторингу залучення громадян до процесу планування території міста Тернополя та узгодженості інтересів територіальних громад Тернополя й прилеглих сіл Тернопільського району.

Діяльність

- Зібрано та узагальнено офіційну інформацію місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо практики залучення громадян до процесу територіального планування м. Тернополя.
- Проведено опитування представників місцевих організацій громадянського суспільства, лідерів громадських рухів, депутатів місцевих рад, експертів у сфері планування території.
- Результати моніторингу представлено громадськості у ході проведення публічних заходів.
- Проведено кампанію з представництва та захисту інтересів громадян щодо покращення місцевої політики забезпечення участі громадськості у здійсненні територіального планування громади міста Тернополя

Результати

- Розроблено та внесено в якості громадської ініціативи на розгляд Тернопільської обласної ради проекти рішення «Про активізацію процесу планування територій в Тернопільській області», Порядку залучення громадськості до процесу планування територій та узгодження інтересів суміжних територіальних громад при розробці містобудівної документації населеного пункту».
- Постійна комісія з питань соціально-економічного розвитку, промислової політики, транспорту та зв'язку, інвестицій, підприємництва, зовнішньоекономічної діяльності Тернопільської обласної ради рекомендувала обласній раді розглянути на пленарному засіданні питання «Про стан розробки містобудівної документації в тернопільській області»

Назва проекту	Національний природний парк «Тузовські лимани» - територія поєднання інтересів природи і людини
Сума отриманого гранту	20 000 грн.
Назва організації	Татарбунарська районна громадська екологічна організація «Відродження»
Географія проекту	м. Татарбунари, Одеська область
Мета проекту	Сприяти реалізації прав громадян на доступ до інформації, на здійснення громадського контролю за використанням природних ресурсів та на участь у процесі становлення новоствореного Національного природного парку «Тузовські лимани».
Діяльність	<ul style="list-style-type: none"> • Проведено інформаційну кампанію серед громадян щодо наслідків створення Національного природного парку «Тузовські лимани». Ця кампанія була спрямована на зниження рівня конфліктності процесу, формування об'єктивного бачення ситуації місцевими фермерами, руйнування негативних міфів та упереджень. • Проведено моніторинг використання земель, що належать Національному парку. • Надано консультативну допомогу місцевим фермерам щодо переорієнтації аграрного виробництва. • Просування рекомендацій до Проекту землеустрою та встановлення меж території Національного природного «Тузовські лимани».
Результати	<ul style="list-style-type: none"> • 5 000 осіб отримало доступ до інформації з питань збалансованого розвитку сільських населених пунктів, в межах яких знаходиться Національний природний парк «Тузовські лимани». • 25 фермерів отримали консультації щодо можливих шляхів переорієнтації аграрного виробництва у зв'язку з тим, що їх землі опинилися в межах території національного природного парку «Тузовські лимани». • Визначено стан земель національного природного парку з позицій їх попереднього господарського використання та реальної забудови. • На основі результатів дослідження та пропозицій фермерів розроблені рекомендації щодо зонування національного природного парку та передано на розгляд відповідних органів влади.

Назва проекту	Планування території села Крогулець – запорука успіху в майбутньому
Сума отриманого гранту	19 968 грн.
Назва організації	Громадська організація села Крогулець «Наше майбутнє»
Географія проекту	с. Крогулець, Гусятинський район, Тернопільська область
Мета проекту	Сприяти демократизації процесу планування території с. Крогулець через залучення громадян до процесу прийняття рішень та інформування громади про її права та можливості.
Діяльність	<ul style="list-style-type: none"> • Забезпечено через формування Наглядової громадської ради громадський моніторинг процесу планування території села та просування громадських інтересів. • Проведено публічні заходи (2 публічні презентації, 2 круглих столи, 2 зустрічі з молоддю, 2 громадських слухання) з метою громадського обговорення проекту схеми планування території села. • Проведено кампанію представництва інтересів та захисту прав мешканців села з метою узгодження приватних та громадських інтересів під час виготовлення схеми планування території села. • Проведено сусідські зустрічі, під час яких забезпечувалося роз'яснення правових аспектів захисту економічних та соціальних прав громадян під час планування території.
Результати	<ul style="list-style-type: none"> • Школярі, їх батьки та люди похилого віку стали активними учасниками процесу розробки СПТС та отримали можливість реалізувати своє право на участь в процесах прийняття рішень щодо розвитку села. • 621 особа долучилася до громадського обговорення проекту СПТС, 22 пропозиції отримано від громадян та взято до уваги під час розробки СПТС. • Забезпечено діалог та вироблення спільних позицій між владою, громадськістю та бізнесом навколо питань просторового планування. • Рекомендації та пропозиції громадськості враховано при розробці СПТС.

Назва проекту	Активна участь громадян у процесі виготовлення схеми планування території села
Сума отриманого гранту	20 000 грн.
Назва організації	Громадська організація «Відродимо Гадинківці»
Географія проекту	с. Гадинківці, Гусятинський район, Тернопільська область
Мета проекту	<p>Здійснення громадського впливу на планування території Гадинківської сільради та сприяння демократизації даного процесу шляхом залучення громадян до прийняття рішень, інформування громади про її права.</p>
Діяльність	<ul style="list-style-type: none"> • Забезпечено через формування Наглядової громадської ради громадський моніторинг процесу планування території села та просування громадських інтересів. • Проведено публічні заходи (2 публічні презентації, шкільні дебати, 10 вуличних зборів, 2 громадських слухання) з метою громадського обговорення проекту схеми планування території села. • Проведено кампанію представництва інтересів та захисту прав мешканців села з метою узгодження приватних та громадських інтересів під час виготовлення схеми планування території села. • Проведено інформаційну кампанію задля покращення обізнаності громадян про правові аспекти захисту їх економічних та соціальних прав під час планування території.
Результати	<ul style="list-style-type: none"> • Планування території Гадинківської сільради відбулося відповідно до вимог законодавства з дотриманням усіх необхідних процедур. • 143 особи долучилася до громадського обговорення проекту СПТС, 22 пропозиції отримано від громадян та взято до уваги під час розробки СПТС. • Забезпечено діалог та вироблення спільних позицій між владою, громадськістю та бізнесом навколо питань просторового планування. • Рекомендації та пропозиції громадськості враховано при розробці СПТС.

Назва проекту	Реалізація права громадської участі у вирішенні питань планування та забудови населених пунктів
Сума отриманого гранту	20 000 грн.
Назва організації	Чортківська районна громадська організація Екологічно-гуманітарне об'єднання «Зелений Світ»
Географія проекту	Чортківська районна громадська організація «Спілка підприємців Чортківщини», Еко-клуб «Ковчег»
Партнери	Чортківський район тернопільської області
Мета проекту	<p>Забезпечення врахування громадських та державних інтересів, участі усіх заінтересованих сторін, екологічних чинників у процесі планування та забудови міста Чорткова. Ініціювати процес розробки містобудівної документації для інших населених пунктів Чортківського району – як одні з передумов їхнього переходу до сталого, всебічно збалансованого розвитку.</p>
Діяльність	<ul style="list-style-type: none"> • Проведено громадську оцінку політики органів місцевого самоврядування та місцевих органів державної влади у сфері планування території м.Чорткова та використання земельних ресурсів • Проведення кампанії представництва інтересів та захисту прав з метою просування розроблених громадськістю проектів Ландшафтної оцінки території м. Чорткова, Схеми комплексної зеленої зони (КЗЗ) та Порядку продажу земельних ділянок комунальної власності громадянам та юридичним особам на конкурентних засадах. • Проведення інформаційної кампанії серед громадян про зміст та порядок захисту їх прав під час містобудівельної діяльності.
Результати	<ul style="list-style-type: none"> • Чортківською районною радою з урахуванням рекомендацій і пропозицій зборів громадян міста Чорткова затверджено робочий проект «Схеми комплексної зеленої зони м.Чорткова» • Громадськістю розроблено та внесено у якості ініціативи на розгляд Чортківської міської ради проект Порядку продажу земельних ділянок комунальної власності громадянам та юридичним особам на конкурентних засадах.

Назва проекту	Гармонійний просторовий розвиток міста Хмельницького відповідно до місцевих правил забудови
Сума отриманого гранту	19 992 грн.
Назва організації	Громадська організація «Асоціація жінок у бізнесі»
Географія проекту	м. Хмельницький
Мета проекту	Сприяння реалізації Правил забудови м. Хмельницький в частині збільшення кількості зелених насаджень для забезпечення комфортного проживання та гармонійного просторового розвитку міста.
Діяльність	<ul style="list-style-type: none"> • Здійснено громадський моніторинг виконання «Програми охорони довкілля 2006-2010 рр. м. Хмельницького» в частині розділу «Екологічний стан природних ресурсів міста та основні напрямки практичних заходів його покращення». • Видано та поширено інформаційну брошуру «Зелені легені міста Хмельницького». • Проведення опитування мешканців мікрорайонів міста щодо стану озеленення Хмельницького. • Проведено громадянську кампанію з просування рекомендацій громадськості до Програми охорони довкілля 2011-2015 рр. м.Хмельницького.
Результати	<ul style="list-style-type: none"> • Громадськість спонукала через широку інформаційну кампанію місцеву владу включити в свої пріоритети питання озеленення міста. • Вперше за останні десять років Хмельницька міська рада здійснили оцінку та наліз проблеми неналежного озеленення міста та визначила пріоритетність висадки зелених насаджень у відповідності до правил забудови. • На основі рекомендацій громади розроблено пропозиції до Програми охорони довкілля 2011-2015 рр. та подано на розгляд до Хмельницької міської ради.

ТРЕНІНГИ ТА НАВЧАННЯ

Для того, щоб підвищити спроможність громад узгоджувати інтереси держави, бізнесу та громадськості при плануванні територій, захищати та просувати свої економічні та соціальні права та інтереси при просторовому плануванні, залучати широкі кола населення до прийняття важливих для громади рішень, в межах проекту були проведені тренінги для активістів громад, представників місцевих громадських організацій, органів місцевої влади. Після консультацій з експертами з планування територій та представниками громад було розроблено тренінгову програму, що складалася з шести модулів:

- Механізми участі громадян у процесі прийняття рішень на місцевому рівні
- Написання проектів
- Участь громадськості в плануванні територій
- Розробка та впровадження інформаційно-просвітницьких кампаній
- Переговорні навички для ініціативних груп громад
- Представництво інтересів та захист економічних, соціальних прав громадян

Тренінги проводилися з листопада 2009 по червень 2010 року. Усі тренінги розроблялися та проводилися командою тренерів Творчого центру ТЦК у тісній співпраці з експертами Інституту «УкрНДІПроцивільсьбуд» та місцевих громадських організацій.

Перед початком розробки тренінгових модулів тренери-консультанти ТЦК пройшли детальний інструктаж в Інституті «УкрНДІПроцивільсьбуд». Цьому був присвячений весь перший день Тренінгу для тренерів у листопаді 2009 року, і разом із тренерами складну науку планування вивчав персонал проекту та представники громад. Вони на власні очі побачили процес створення містобудівної документації, спілкувалися зі спеціалістами, вивчали законодавство.

Всього в межах тренінгової програми було проведено **18 тренінгів**, в яких взяло участь **238 осіб**. Тренінги проходили в с.Сергіївка та с.Петрівка Білгород-Дністровського району Одеської області, а також в смт. Гусятині Тернопільської області, м. Дунаївці Хмельницької області та м. Кам'янці-Подільський Хмельницької області.

Тренінг «Механізми участі громадян у процесі прийняття рішень на місцевому рівні».

Основні теми, які розглядалися під час тренінгу:

- Система публічної влади.
- Вироблення публічної політики.
- Законодавчі основи участі громадськості в прийнятті рішень органами влади.
- Участь громадян у вирішенні питань місцевого значення.
- Механізми місцевої демократії.

Тренінг «Написання проектів».

Основні теми, які розглядалися під час тренінгу:

- Формулювання проблеми проекту.
- Визначення цільових груп проекту.
- Мета та завдання проекту.
- Вибір методів виконання завдань.

- Розробка плану виконання проекту.
- Визначення очікуваних результатів виконання проекту.
- Поширення інформації.
- Ресурси необхідні для реалізації проекту.
- Особливості розробки бюджету проекту.
- Оцінка та моніторинг.
- Оформлення проектної пропозиції.

Тренінг «Участь громадськості в плануванні територій».

Основні теми, які розглядалися під час тренінгу:

- «Карта громади»: стратегічне бачення розвитку громади.
- Правові засади планування територій.
- Види містобудівної документації. Схема планування території сільської ради та генеральний план сільського населеного пункту.
 - Процедура розробки, обговорення та затвердження містобудівної документації.
 - Форми участі громадян у процесі управління громадою.
 - Врахування громадських і приватних інтересів при розробленні містобудівної документації.
- Алгоритм проведення громадських слухань.

Тренінг «Розробка та впровадження інформаційно-просвітницьких кампаній».

Основні теми, які розглядалися під час тренінгу:

- Комунікація: моделі та визначення основних понять (комунікат-комунікант, месидж, канал, середовище, кодування-декодування, шуми).
- Інформаційна кампанія: сутність, цілі, зв'язок зі стратегією організації.
- SWOT-аналіз.
- Структура інформаційної кампанії: проблема – мета – завдання – цільові групи – повідомлення – канали – точки доступу – ресурси – заходи.
- Формулювання стратегічного повідомлення.

Тренінг «Переговорні навички для ініціативних груп громад».

Основні теми, які розглядалися під час тренінгу:

- Особиста презентація.
- Ефективна комунікація. Перепони в ефективній комунікації.
- Загальна характеристика переговорів: сутність, види та функції.
- Стратегії ведення переговорів. Динаміка переговорів. Механізми та технологія переговорного процесу.
 - Методи ведення переговорів. Вплив сприйняття, емоцій, різниці інтересів на результати переговорів.
 - Переговорний процес у вирішенні конфліктів.

Тренінг «Представництво інтересів та захист економічних, соціальних прав громадян».

Основні теми, які розглядалися під час тренінгу:

- Поняття громадянського суспільства. Роль «третього сектору» у громадянському суспільстві.

- Поняття представництва і захисту прав (ПЗП). Причини існування ПЗП. Головні принципи успішного ПЗП.
- Структура і функції влади. Законодавча влада. Виконавча вертикаль. Органи місцевого самоврядування.
- Підготовча робота та планування кампанії ПЗП: визначення мети кампанії, аналіз «ігрового поля».
- Роль коаліції у веденні кампанії громадянського представництва. Побудова коаліції.
- Мотивація і залучення нових союзників.
- Приклади успішних кампаній ПЗП.

Проведена оцінка впливу тренінгової програми продемонструвала, що в переважній більшості учасників на основі отриманих знань та вмінь відбулися позитивні зміни в практиці роботи. В першу чергу завдяки навчання представники сільрад, місцеві активісти та ключові особи сільських громад отримали необхідний мінімум інформації щодо процедур планування території та методів залучення громадськості до цього процесу. Ця обізнаність далася в знаки при подальшому плануванні територій сільських рад, коли громади виявилися спроможними ефективно планувати свою діяльність з розробки містобудівної документації та визначити стратегію залучення зацікавлених сторін до діалогу. Громадяни також отримали консультації з процедури проведення громадських слухань. В результаті на належному рівні було реалізовано 4 громадські ініціативи з моніторингу просторового планування та залучення громадськості до розробки містобудівної документації, в межах яких відповідно до законодавства було проведено 4 громадських слухання.

Відвідавши тренінги проекту, громадські активісти стали краще розуміти свої можливості в співпраці з владою та просуванні громадських інтересів. Зокрема, це спонукало їх до створення громадських організацій. Так, реалізація проекту «Плануємо громадою» стала поштовхом для створення **7 громадських організацій**. Учасники тренінгів «Написання проектів» подали в 2010-2011 рр. році **12 заявок** на фінансування до різних донорів України, 6 із цих заявок стали успішними.

Крім того, на прохання громадян тренерами-консультантами ТЦК та залученими експертами було проведено 12 одноденних консультацій для активістів сільських громад та органів влади в цільових районах. Тематика консультацій визначалась на основі побажань та потреб громадян.

Основні теми консультацій були:

1. Стратегічне планування розвитку сільських громад
2. Залучення громадян до вироблення місцевої політики
3. Розробка плану громадського обговорення проекту СПТС
4. Підготовка та проведення громадських слухань
5. Ефективна комунікація з органами місцевої влади та ін.

Загалом консультації відвідали **124 людини**.

ФОТО ПРОЕКТУ

ВІДГУКИ УЧАСНИКІВ ТРЕНІНГІВ

Віктор Кучер,

с. Раченці Дунавцецького району Хмельницької області

Тренінг справив на мене надзвичайно позитивне враження. Після тренінгу мене та декількох сільських активістів виникла ідея створити громадську організацію і зайнятися розбудовою громади нашого села. На мою думку такі тренінги є надзвичайно важливими тому що вони дають навички та знання потрібні молодим лідерам для розбудови громад нашого суспільства. Завдяки тренінгу отримав практичні вміння для забезпечення розвитку територіальної громади в основних областях жителів та способів їх вирішення.

Світлана Сирбу секретар Бритівської сільської ради

Білгород-Дністровського району Одеської області

Методичний матеріал до тренінгу «Участь громадськості у процесі прийняття рішень» – це майже настільна книга. Хочу подякувати за надані методичні рекомендації з проведення громадських слухань. Це усвідомило важливо займати активну позицію з боку громадськості під час планування території.

ГО «Відродимо Гадинківці», с. Гадинківці

Оксана Русин,

Гусятинського району

На одному з тренінгів тренери запропонували нам розподілити ролі і відтворити громадські слухання. Багато хто так правдиво ввійшов в роль, що здавалось – це і справді проходять громадські слухання. Таку атмосферу, коли люди стають розкутими, не думають чи скажуть вони правильно чи ні, а просто викладають свої думки і бачення вголос – можуть створити тільки професіонали. Мені довелося побувати на тих тренінгах, які провели Андрій та Елеонора Вишняк, Оксана Матусяк та Андрій Залужний. Їхнє бажання передати нам частинку своїх знань було присутнє на кожному тренінгу. За що їм велика вдячність.

Іван Тулюк,
с.Рахнівка Дунаєвцького району Хмельницької області

Завдяки тренінгу в рамках проекту «Плануємо громадою» мені та ще декільком активістам нашої громади вдалося забезпечити реалізацію кампанії з представництва та захисту інтересів власників земельних паїв Рахнівської сільської ради. Такі тренінги надають необхідні для розбудови сільської громади знання, активізують населення до участі у захисті власних прав та інтересів. Дякую проекту за можливість отримати цінний досвід побудови громадянського суспільства у моєму селі.

Тетяна Піткевич,
Голова обслуговуючого кооперативу
с. Старокзаче
Білгород-
Дністровського району
Одеської області

Дуже сподобалась підготовка презентації. Інформація була подана чітко, ясно та зрозуміло для слухачів. І ще прослухала тренінг «Переговорні навички для ініціативних груп громад». Він допоміг мені більш продуктивно готуватися до зустрічі з представниками влади, готувати попередній перелік питань, які я хотіла б узгодити. Можу відзначити, що тепер ведучи переговори з владою, я у більшості випадків я отримую позитивний результат.

Наталія Пацесор,
БФ «Хмельницький обласний
центр для осіб, які потребують
соціально-профілактичної допомоги»,
м. Дунаївці
Хмельницької області

Хотілося б подякувати проекту «Плануємо громадою», завдяки якому мені та інші представникам нашого фонду вдалося взяти участь у тренінгу «Написання проектів». Я отримала надзвичайно цінні знання і поради, які допомогли у підвищенні професійності діяльності нашої організації. На даний час наш фонд активно займається написанням проектів задля забезпечення своєї діяльності, і це стало можливим завдяки участі у тренінгах.

НАДАННЯ ЮРИДИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ ГРОМАДЯНАМ

Для зниження рівня конфліктності процесів планування територій сільських громад, забезпечення дотримання національного законодавства та процедур при плануванні територій, сприяння діям місцевих активістів та громадських організацій в сфері захисту економічних та соціальних прав громадян в цільових районах було створено інформаційно-консультаційні офіси, в яких громадяни могли отримати безкоштовні юридичні консультації, а також вичерпну інформацію з відповідних питань. Інформаційно-консультаційні офіси були утворені на базі партнерських організацій Проекту.

Відповідно до потреб сільських громад проводилися виїзні консультаційні сесії.

Консультації надавалися з листопада 2009 по квітень 2011 року. Всього було надано **1585** юридичних консультацій більше ніж **1300** громадянам, серед яких були активісти сільських громад, фермери, сільські голови, державні службовці, представники місцевих ОГС, депутати та посадовці місцевих рад. Більшість консультацій (66%) стосувалося роз'яснення положень нормативно-правових актів; консультації стосувалися земельного законодавства, цивільного права та судочинства, адміністративного та господарського права, а також законодавства з питань містобудування та планування територій.

Правовий характер звернень до інформаційно-консультаційних офісів

Тематика звернень до інформаційно-консультаційних офісів

Власники паїв на Дунаєвеччині отримують законні гроші

У вересні місяці 2010 року в селі Рахнівка, що в Дунаєвечькому районі на Хмельниччині, виник спір між власниками земельних паїв та орендарем. Справа полягала в тому, що протягом 2008-2010 років розмір орендної плати за земельні ділянки не змінився, проте власникам було відомо, що вона має коригуватися відповідно до індексу інфляції. Громадяни розуміли, що в цій ситуації потерпають їхні економічні інтереси, натомість не мали достатньо правових знань та досвіду для того, щоб грамотно відстояти свої права.

Активісти громади звернулися з цим питанням до інформаційно-консультаційного офісу у м. Дунаївці, що діє у межах проекту «Плануємо громадою». Юрист-консультант підтвердив, що відповідно до статті 21 Закону України «Про оренду землі» при оплаті орендної плати дійсно має бути врахований індекс інфляції. Він дослідив матеріали та з'ясував, що розмір орендної плати відповідно до договорів оренди становить 3% від грошової оцінки земельних ділянок; отже, треба було в'ясувати, як давно робилася оцінка земель і яка інфляція спостерігалася з того часу.

Юрист офісу допоміг громадянам підготувати колективне звернення власників земельних паїв до Управління земельних ресурсів у Дунаєвечькому районі. На підставі направленого запиту селянам повідомили, що оцінка земельних паїв проводилася у 2006 році. Розрахувавши індекс інфляції за 2006-2010 рр., з'ясували, що розмір орендної плати відповідно до законодавства має зрости з 427 грн. до 635 грн.

Скориставшись консультативною допомогою ІКО, група активістів звернулася до Рахнівської сільської ради, яка забезпечила організацію та проведення зборів власників земельних паїв. Під час зборів було досягнуто домовленості між власниками земельних паїв та орендарем про перерахування розміру орендної плати з урахуванням індексу інфляції.

Таким чином, орендна плата, яку отримали селяни за 2010 рік, вже становила 635 грн. Завдяки роботі консультанта офісу та активній позиції громадян, вдалося захистити їхні економічні права. Як результат, 486 власників земельних паїв Рахнівської сільської ради отримали свої законні кошти в сумі 101088 грн.

Зелене місто

Збільшення кількості приватного автотранспорту в останні роки та поява оптового речового ринку, що розміщений в центрі міста Хмельницький, призвели до різкого збільшенні викидів в атмосферу сполук вуглецю. Відсутність реєстру зелених насаджень сприяє неконтрольованій вирубці дерев в його мікрорайонах. 10-кілометровий «зелений пояс» навколо Хмельницького майже знищений промисловою та комерційною забудовою. Зелені насадження, що висаджуються щорічно на ті самі місця, не приносять видимого результату та користі. Відсутність Місцевих правил забудови не сприяє гармонійному просторовому розвитку міста.

Представники громадської організації «Асоціація жінок у бізнесі» вирішили не стояти осторонь і проявили ініціативу. Свої думки щодо покращення стану озеленення міста вони виклали у проекті «Гармонійний та просторовий розвиток м. Хмельницького відповідно до місцевих правил забудови». Проектну пропозицію вони подали на участь у грантовому конкурсі «Ініціативи з громадського моніторингу процесу планування території громад та використання земельних ресурсів», що проводився у межах проекту

«Плануємо громадою». Ініціатива була підтримана, і вже 15 квітня 2010 року розпочалася проектна діяльність.

В першу чергу було проведено моніторинг виконання чинної «Програми охорони довкілля 2006-2010 рр. м. Хмельницького». Розіслано інформаційні запити до установ, що відповідають за впровадження програми, проведено польові дослідження. Як результат, було отримано інформацію про кількість та стан зелених насаджень у місті, виділено породи, що спроможні легко пристосовуватись до місцевих кліматичних умов, а також про їхній догляд у межах програми охорони довкілля.

Не менш важливо було врахувати думку мешканців Хмельницького стосовно стану озеленення їхнього міста. Було розроблено відповідну анкету та розповсюджено серед мешканців мікрорайонів. Люди внесли свої пропозиції, висловили побажання стосовно розширення зелених зон у місті, збільшення кількості зелених насаджень та шляхів їх збереження.

На основі результатів дослідження та зібраних пропозицій члени громадської організації розробили низку рекомендацій для органів місцевої влади. Вони виділили наступні пріоритетні напрямки: продовжувати реалізовувати екологічну політику в місті, розробити концепцію збереження і розширення зелених насаджень, посилити відповідальність за правопорушення по відношенню до зелених насаджень міста Хмельницького та розробити систему моніторингу озеленення міста.

Напрацювання організації не залишилися поза увагою влади: її представників запросили до складу робочої групи по розробці «Програми охорони довкілля на 2011-2015 рр. у м. Хмельницькому». Члени організації розглядають це як добру можливість взяти безпосередню участь у формуванні місцевої екологічної політики та втілити напрацювання проекту в життя.

Матері-героїні відстоюють свої права

Почесне звання матері-героїні в Україні присвоюють жінкам, які народили та виховали до 8-ми річного віку 5 і більше дітей. Власниця цього звання отримує нагрудний знак та грошову допомогу від держави. Дуже часто ця допомога є вкрай необхідною для багатодітної сім'ї в наших складних умовах.

Людмила Фурман та Броніслава Осецька – мешканки міста Дунаївці, кожна з яких має 6 дітей. Ще у 2008 році за ініціативою Відділу у справах сім'ї, молоді та спорту Дунаєвецької районної державної адміністрації жінки подали всі необхідні документи для присвоєння почесного звання «Мати-героїня». З того моменту пройшло багато часу, проте громадянки не отримали жодних відомостей щодо того, чи було прийняте рішення і чи отримають вони почесне звання. Важливо зауважити, що обидві громадянки відносяться до категорії осіб з інвалідністю. Присвоєння почесного звання «Мати-героїня» дасть змогу поліпшити їх складне матеріальне становище та користуватися встановленими державою пільгами.

Не знаючи, як поступити в цій ситуації, пані Людмила та пані Броніслава у вересні місяці 2010 року звернулись до інформаційно-консультаційного офісу в Дунаєвецькому районі. Юрист-консультант офісу Олександр Бруневич провів дослідження цього питання. Оскільки законодавством України вирішення питань про присвоєння почесних звань віднесено до компетенції Президента України, пан Олександр допоміг громадянкам підготувати відповідне звернення до глави держави.

Президент України розглянув звернення громадян та прийняв рішення про присвоєння почесного звання обом громадянкам. До кінця 2010 року пані Людмила та пані Броніслава отримали офіційні посвідчення матерів-героїнь, які давали їм не тільки заслужений високий статус, а й дозволили підвищити рівень життя своєї родини.

Члени кооперативу в Старокозачому відстояли свої економічні права та інтереси

На території Білгород-Дністровського району діє кооператив ССВОК «Фаворит», який реалізовує проект «Розвиток молочного скотарства в селі Старокозаче» від МБФ «Хайфер Прожект Інтернешнл». У межах проекту закуповується поголів'я худоби та передається в сім'ї на умовах передачі молодняка іншій родині. За такою схемою кооператив успішно працював, аж доки між його членами та керівництвом не виник спір. Керівництво стверджувало, що повноправними членами кооперативу є тільки шість засновників, які створювали цей кооператив, і саме вони є власниками отриманого у межах проекту майна. Новоприбулі члени, хоч вони й подали свої заяви про вступ та внесли вступні внески, є лише асоційованими членами кооперативу, а значить все отримане майно вони будуть зобов'язані повернути в кооператив.

Таким чином, підприємство практично не могло функціонувати. Склалася ситуація, коли вигоду від роботи кооперативу отримувало виключно керівництво підприємства. Люди не знали, як їм вчинити. Чи втратити отримане у межах майно? Чи відстоювати свої права та домогтися справедливості? Ніхто не хотів втрачати місце у кооперативі та відмовлятися від своїх законних прав на володіння худобою. Громадяни вбачали вирішення суперечки у створенні нового кооперативу.

За юридичною порадою з цього приводу мешканці Старокозачого звернулися до юриста-консультанта проекту «Плануємо Громадою» в Білгород-Дністровському районі Надії Падій. Пані Надія вислухала позицію всіх сторін і з'ясувала ситуацію. Вона була цілком згодна з тим, що позиція керівництва кооперативу не є правомірною і завдає шкоди економічним інтересам інших його членів. Але в той же час вона обґрунтовано пояснила громадянам, що створення нового кооперативу не стане вирішенням ситуації і не поверне їм їхнє майно, а отже єдиний шлях розв'язати проблему – це переобрання керівництва кооперативу.

Пані Надія розказала про процедуру переобрання керівництва, допомогла підготувати необхідні документи. В результаті в кооперативі «Фаворит» відповідно до його Статуту відбулися позачергові збори і було обрано керівництво підприємства, яке задовольняло всі сторони конфлікту. Таким чином у Старокозачому залишився кооператив, який допомагає громадянам розвивати своє господарство та просувати свої економічні права та інтереси.

Заповідна зона як джерело можливостей для економічного зростання

Указом Президента України №1/2010 у січні 2010 року було створено національний природний парк «Тузовські лимани». Площа національно-природного парку (НПП) сягала 28 тис. га, до його складу входять 11 морських лиманів та землі навколо них. Території під заповідання були зарезервовані ще у 1993 році; проте під час розпаювання колгоспних земель було допущено ряд грубих помилок, внаслідок яких частина цих територій була розпайована, в тому числі деякі прибережні захисні смуги лиманів, які є землями державної власності. Внаслідок цього новина про утворення НПП викликала серйозні занепокоєння у місцевих громадах. Власники земельних ділянок боялися, що їх землі будуть забирати, або ж встановлять жорсткі обмеження, що унеможливить ведення господарської діяльності на їх власній землі.

Ускладнило ситуацію втручання ряду впливових зацікавлених сторін, які мали свої плани щодо використання резервних земель і не були зацікавлені у створенні НПП. Проводилася активна інформаційна кампанія з метою дискредитації проекту, районна

преса висвітлювала факт створення НПП як «рейдерство Держуправління екології», поширювалися чутки про жорсткі наслідки для місцевих фермерів, які несуть з собою заповідну зону. Склалася загрозлива ситуація, при якій громадяни не розуміли позитивний потенціал, який несе новостворений НПП для їх економічних можливостей, і могли своїми діями зашкодити власним економічним інтересам.

Поширенням об'єктивної інформації про наслідки створення НПП зайнялася ТРГО «Відродження», на що отримали грант від проекту «Плануємо Громадою». Вони проводили зустрічі з представниками місцевих громад та фермерами, в ході яких пояснювали безпідставність побоювань громадян та корисні перспективи створення заповідної зони для місцевих жителів. Протягом 9 місяців працював консультативний офіс у Татарбунарах, де фермери могли отримати інформацію про те, яким чином можна адаптувати своє господарство під вимоги НПП; проводилися виїзні консультації в громадах; впроваджувалася активна інформаційна кампанія з метою поширення екологічно безпечних практик сільськогосподарського виробництва, які можуть бути корисними для фермерів в умовах НПП і підвищити їх економічну спроможність.

Наслідком цього став початок конструктивного діалогу навколо створення НПП «Тузлівські лимани» та формування адекватної громадської думки стосовно нього. Безперечним свідченням цього є те, що в громадах розпочався пошук та обговорення можливостей, які відкриває створення заповідної зони. Так, п'ять фермерів з Татарбунарського району вже звернулися до ТРГО «Відродження» з проханням надати консультації стосовно переведення свого землеробного господарства на скотарське. Таким чином ТРГО «Відродження» досягла зниження рівня конфліктності процесу відведення територій під новостворену заповідну зону і допомогла місцевим фермерам знайти шляхи, як найліпшим чином використати новий статус земель для реалізації своїх економічних інтересів.

ЗМІ ПРО НАС

Моя Газета +, 26 жовтня 2009

На Дунаєвеччині стартує проект «Плануємо Громадою»

27 жовтня 2009 р. о 10.00 в залі засідань Дунаєвеччинської районної ради відбудеться презентація проекту "Громадська ініціатива на захист соціальних та економічних прав громадян", робоча назва якого "Плануємо Громадою"... Як повідомив "Моїй газеті+" регіональний координатор проекту Руслан Рохов, в рамках презентації відбудеться підписання п'ятисторонньої угоди про співпрацю між Дунаєвеччинською районною державною адміністрацією, Дунаєвеччинською районною радою, Творчим центром «ТЦК», Інститутом громадського суспільства та Благодійним фондом «Відродження миньковецької держави». Під час презентації керівництво проекту ознайомить всіх учасників з деталями проекту та дасть вичерпні відповіді стосовно нього.

**Советское Приднестровье,
24 квітня 2010**

Триває реалізація проекту «Плануємо Громадою»

... Грантовою підтримкою сільських громад Проект «Плануємо Громадою» не обмежується. Вже проведено 4 тренінги для активних мешканців сільських громад району на теми: «Написання проектів», «Участь громадськості в плануванні територій», «Розробка та впровадження інформаційно-просвітницьких кампаній», «Механізми участі громадян у прийнятті рішень». В межах проекту в районі працює консультативний офіс, який надає безкоштовні консультації з захисту економічних та соціальних прав в сфері земельних відносин.

Тернопіль вечірній, 21 липня 2010

Впорядкування земельних праввідносин – актуальна проблема для держави

Починаючи з квітня цього року, Тернопільська обласна організація «Спілка власників землі» проводить аналіз стану залучення громадян до процесу планування території міста Тернополя та узгодженості інтересів територіальних громад Тернополя й прилеглих сіл Тернопільського району. Дослідження має дати відповіді на кілька питань, зокрема, чи при розробці генплану Тернополя була дотримана процедура залучення громадян до розробки та обговорення містобудівної документації... Проект «Моніторинг процесу залучення громадян до планування території міста Тернополя» реалізовується в рамках грантового конкурсу «Ініціативи з громадського моніторингу процесу планування території громад та використання земельних ресурсів» Проекту «Плануємо Громадою»...

ГОЛОС УКРАЇНИ № 60 (5060)
СУБОТА, 2 КВІТНЯ 2011

ПОЛІТИКА

Відчувши себе громадою, можна зробити багато

САМОВРЯДУВАННЯ

Понад 80 відсотків сільських населених пунктів не мають містобудівної документації, що значно обмежує перспективи їхнього розвитку. Аби стимулювати органи місцевого самоврядування до цієї важливої роботи, залучати до процесів громадськість, в Україні за підтримки Європейського Союзу запроваджено проект «Плануємо громадою».

Головна проблема — інертність людей

Його переможцями стали чотири сільські ради: Петрівська Білгород-Дністровського району Одеської області, Миньківська Дунавецького району Хмельницької області, Гаданківська і Круголецька Гусятинського району Тернопільської області. До того ж громада Гаданківців дещо випередила своїх партнерів.

— Усі важливі для життя людей питання повинні вирішуватися за їх участю, — переконаний координатор обласного ресурсного центру Ігор Стефанів. — Громада Гаданківців і прилеглих сіл зрозуміла це однією з перших. Участь у конкурсі могли взяти 43 сільські громади Гусятинського району, взяли лише п'ять, дві з них перемогли. Приємно працювати з людьми, які хочуть щось змінити у своєму селі, дбають про нього, як кожен дбає про власну садибу. Відчувши себе громадою, можна багато зробити. Я переконаний, що за ними підуть інші.

ФАКТ

Протягом 2008–2010 років в області здійснено 63 міні-проекти вартістю майже 10 мільйонів гривень. Лише у Гусятинському районі протягом обох років залучено 2,7 мільйона гривень інвестицій, в тому числі майже 500 тисяч гривень — з районного бюджету.

Слід сказати, що у пробудженні тернопільських громад велика заслуга саме Ігора Стефаніва. Він давно і плідно співпрацює з міжнародними організаціями, допомагає сільським громадам складати бізнес-проекти, завдяки чому на Тернопільщину прийшло немало інвестицій. Об'єднавши кошти ЄС, обласного і районних бюджетів, гроші громади, чимало сіл проклали водогон, відремонтували ФАП, поміняли вікна й двері у школах, купили шкільні автобуси. Тернопільщина одна з кращих в Україні, де реалізується проект «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду».

Зробили за рік те, на що пішла би сотня літ

Директор Гаданківської школи ІІІ ступенів Любов Білик зізнається, що спочатку сільська влада і її актив також не могли залучити мешканців до участі у громадських справах.

Оксана Русин (друга ліворуч) знайомить гостей зі схемою планування території сільради.

— Вирішили діяти через дітей, — згадує Любов Василівна. — Міркували так: їх інтереси точно не залишать байдужими батьків. Коли мене призначили директором, у школі було дуже холодно. Звернулася по допомогу до керівника фермерського господарства «Козаль» Володимира Ковалю. Він з розумінням поставився до наших проблем і допоміг замінити систему опалення. Але чимало тепла втрачалося через старі вікна і двері,

тоді ми взяли участь у проекті «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду». Надійшли кошти від міжнародних організацій, місцевого бюджету, люди склалися — всього витрачено понад 190 тисяч гривень. З червня до вересня замінили всі вікна й двері. Тепер у школі тепло. Батьки зрозуміли, що спільно можна багато зробити.

Так перейшли до проекту щодо планування території сільської ради. Точніше, це два проекти. Один — сільської ради, другий — громадської організації «Відродимо Гаданківців». Її засновник і автор проекту Оксана Русин розповідає, що бюджет розвитку села — три тисячі гривень на рік. Що можна зробити за такі кошти? А завдяки проектам змогли освітити майже 300 тисяч гривень. Іншими словами, громаді потрібно було б сто років, щоб зробити те, що реалізовано за неповні два.

Головний архітектор проекту планування території Гаданківської сільської ради Ігор Бишев з Українського інституту цивільного сільського будівництва четвертий раз у цьому селі. Розповідає, що основні труднощі при проектуванні

полягали у розміщенні швентарів (у Вігоді, наприклад, кладовище у центрі села), очисних споруд, сміттєзвалища. Треба було виділити зону під житлову забудову, комерційну діяльність, розміщення комунальних об'єктів і при цьому врахувати пропозиції мешканців сіл. Важливо, що було максимальне сприяння районної влади, оперативно розглядали всі спірні моменти районні та обласні погоджувальні

організації. Ось чому громада Гаданківців зуміла першою отримати важливий документ.

ДОВІДКОВО

Понад 90 відсотків сільських рад Тернопільщини — дотаційні. Заробити власні кошти вдається небагатою, зліва помагають на інвестора. Тому участь у проектах — реальний шанс поліпшити життя вже сьогодні.

— На жаль, нам цього не вдалося, — констатує Тетяна Павленко, координатор громадської організації з села Петрівки на Одещині. — Багато часу пішло на різні узгодження, утримання. Організації, від яких залежало проходження проекту, не завжди йшли назустріч громаді, ставали в позу. Воїстину ми продиралися до зірок через терни. А ще сподобалась активність громади Гаданківців. Здебільшого сільські люди інертні, а вони молоді.

Любов ЛЕВИЦЬКА.
Тернопільська область.

ВІДГУКИ ПРО ПРОЕКТ

УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО ЧОРНОМОРСЬКЕ КОЗАЦЬКЕ ВІЙСЬКО ЗАДНІСТРОВА СІЧ

Регіональна організація українських козаків

ВІДГУК

Представники Задністрової Січі прийняли участь в серії тренінгів, що організувала українська неурядова організація «Благодійний фонд «Творчий центр ТЦК».

В результаті навчання та отримання методичної допомоги наша організація спромоглася реалізувати декілька проектів, спрямованих на позитивні соціальні зміни в територіальних громадах Білгород-Дністровського району, зокрема:

- розроблено серію заходів із сприяння становленню та розвитку системи громадсько-державного управління (демократія участі) через проведення інформаційно-просвітницької кампанії з питань просвіти місцевих активістів, службовців органу місцевого самоврядування, депутатів сільради; надання інформаційно-методичної підтримки ініціативним групам з цих питань;
- розроблено та поширено інформаційно-методичний посібник щодо організації та плідної співпраці органів місцевого самоврядування та громадськості (зокрема громадських організацій);
- проведено навчання лідерів громадськості, депутатів, працівників сільської ради, членів виконкому;
- проведено районну конференцію «Громадська рада - модель громадсько-державного управління сільської громади».

Отаман Задністрової Січі, Генерал-осавул УК В.Я.Тимофєєв

ВИКОНАВЦІ ПРОЕКТУ

Творчий центр Каунтерпарт

Місія «Творчого центру «Каунтерпарт» полягає у сприянні розвитку громадських ініціатив спрямованих на розбудову та зміцнення громадянського суспільства в Україні. ТЦК надає інформаційні та консультативні послуги; проводить тренінги та семінари, дослідження, опитування та оцінку проектів і організацій; адмініструє грантові програми донорів; готує та публікує друковані видання з інформацією, яка стосується ОГС.

Сайт організації: www.ccc.kiev.ua

Інститут громадянського суспільства

Громадська організація, метою діяльності якою є підтримка процесу становлення та розвитку громадянського суспільства в Україні; різноманітних інтелектуальних ініціатив, соціально-політичних, соціально-культурних, дослідницьких, інформаційних та освітніх проектів і програм, спрямованих на популяризацію та впровадження в Україні засад громадянського суспільства; недержавних некомерційних організацій, громадських організацій та окремих громадян, що поділяють та реалізують цілі та завдання Інституту. Сфери діяльності - правові дослідження та просвіта; політологічні та економічні дослідження; місцеве самоврядування та тренінги для депутатів; видавнича діяльність.

Сайт організації: www.csi.org.ua

Регіональні партнери організацій-виконавців проекту:

Центр розвитку та правової підтримки села (Білгород-Дністровський осередок)

Партнерська організація у Білгород-Дністровському районі Одеської області. Метою діяльності Центру є сприяння соціально-культурному розвитку сільської місцевості та підвищенню рівня життя сільського населення шляхом захисту їх законних соціальних, економічних та інших інтересів.

Благодійний фонд «Відродження Миньковецької держави»

Партнерська організація у Дунаєвецькому районі Хмельницької області. Фонд здійснює безкорисливу діяльність, спрямовану на надання матеріальної, фінансової, організаційної та іншої допомоги, а також безоплатних послуг особам, які їх особливо потребують. Одним з пріоритетів роботи фонду є охорона та збереження унікальної культурної спадщини села Миньківці.

Агенція місцевого розвитку Гусятинщини

Партнерська організація в Гусятинському районі Тернопільської області. Головною метою діяльності Агенції є сприяння економічно-соціальному розвитку району, здійсненню ринкових реформ, формуванню громадянського суспільства, розвитку малого і середнього бізнесу та залучення інвестицій в регіон.

КОМАНДА ПРОЕКТУ

Володимир Купрій, директор проекту
kupriy@ccc.kiev.ua

Марія Ткачук, регіональний координатор проекту
mary@csi.org.ua

Роман Шутов, менеджер проекту
Shutov@ccc.kiev.ua

Ганна Васькевич, фінансовий менеджер проекту
vaskevich@ccc.kiev.ua

Олександр Врублевський, юрист проекту
alexvrubl@csi.org.ua

Катерина Таранець, асистент проекту
taranets@ccc.kiev.ua

Тетяна Павленко, регіональний координатор проекту в Білгород-Дністровському районі Одеської області
pavlenkottt@mail.ru

Надія Падій, юрисконсульт проекту в Білгород-Дністровському районі Одеської області
Nadiya_ameliya@mail.ru

Руслан Стефанів, регіональний координатор проекту в Гусятинському районі Тернопільської області
Amrg-pg@ukr.net

Марія Студена, юрисконсульт проекту в Гусятинському районі Тернопільської області
studena@ukr.net

Сергій Демедюк, регіональний координатор проекту в Дунаєвецькому районі Хмельницької області
demedjuk@ukr.net

Олександр Бруневич, юрисконсульт проекту в Дунаєвецькому районі Хмельницької області
brunia@ukr.net

ПРОГРАМИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ МОВОЮ ФАКТІВ ТА ЦИФР

Європейський Союз є найбільшим донором у світі. Провідну роль в цьому процесі відіграє Європейська Комісія, одна з трьох ключових інституцій ЄС, до функцій якої належить управління програмами зовнішньої допомоги ЄС та надання допомоги у розвитку по всьому світі. Генеральний директорат Європейської Комісії з питань зовнішньої допомоги або EuropeAid відповідає за виконання програм і проектів зовнішньої допомоги в усіх країнах світу. Завдання цього підрозділу Єврокомісії полягає у забезпеченні організованості та ефективності програм допомоги у розвитку.

Як гравець, діяльність якого у сфері розвитку є не лише активною, але й випереджальною, Євросоюз працює над вирішенням питань, які мають глобальний характер, таких як бідність, голод, стан довкілля, дотримання прав людини, здоров'я, освіта та цифрова нерівність. ЄС також реалізує програми та проекти в країнах по всьому світу, що сприяють належному врядуванню, розвитку людських ресурсів та соціальному розвитку, безпеці, міграції, охороні довкілля тощо.

Для надання підтримки країнам партнерам Європейський Союз використовує широкий спектр засобів. На період 2007-2013 років ЄС затвердив пакет з шести нових механізмів для надання зовнішньої допомоги.

Європейський Союз є найбільшим донором України. Розміри фінансової підтримки, що надається лише Європейською Спільнотою, з 1991 року сягнули майже 2,8 мільярдів євро, а національні бюджети програм співпраці та допомоги Україні збільшилися втричі за останні роки – з 40 мільйонів євро у 2002 році до 138,6 мільйонів євро у 2008. Ці суми включають допомогу в рамках програми TACIS (зокрема, її національні, регіональні компоненти, компоненти транскордонного співробітництва та ядерної безпеки), а також макрофінансову допомогу та підтримку в рамках тематичних бюджетних ліній, таких як Європейська ініціатива з демократії та прав людини, Міграція та надання притулку, Захист навколишнього середовища. Європейський Союз також робить щорічний внесок до Українського центру науки і технологій, чия робота присвячена непоширенню технологій, пов'язаних з розповсюдженням зброї масового знищення.

У сфері ядерної безпеки з початку 90-х років Євросоюз надає Україні масштабну підтримку з метою удосконалення роботи її атомних станцій до міжнародно визнаних стандартів безпеки. Крім цього, Євросоюзу належить найбільший внесок до проектів з відновлення Чорнобиля або через пряме фінансування, або завдяки фондам, якими керує ЄБРР.

В якості привілейованого партнера Євросоюзу в рамках Європейської політики сусідства, Україна користується перевагами Європейського інструменту сусідства та партнерства (ЄІСП). Починаючи з 2007 року ЄІС П перетворився на основне джерело фінансової підтримки України з боку Європейського Союзу.

Основними пріоритетами стратегії програм співпраці з Україною на період 2007-2010 років є підтримка демократичного розвитку та належного врядування; підтримка регуляторних систем та розвиток адміністративного потенціалу; та підтримка розвитку інфраструктури.

Запланований бюджет програм в рамках ЄІСП на 2007-2010 роки становить понад 490 мільйонів євро. Бюджет 2007 року склав 120 мільйонів євро. Цю суму було збільшено на 22 мільйони євро завдяки Механізму сприяння реформам управління, яку було виділено для Енергетичного компоненту програм 2007 року. Бюджет на 2008 рік склав 122 мільйони євро та 16,6 мільйонів євро в рамках Механізму сприяння реформам управління.

EIDHR Європейський інструмент з демократії та прав людини

Європейський інструмент з демократії та прав людини (ЄІДПЛ) сприяє розвитку демократії, верховенства права, дотриманню прав та основних свобод людини. ЄІДПЛ було розроблено для доповнення інших інструментів реалізації політики ЄС у цій сфері, від політичного діалогу та дипломатичних демаршів до різноманітних інструментів фінансової та технічної співпраці, включаючи як географічні, так і тематичні програми.

На період 2007-2010 років цей механізм має такі п'ять завдань:

- покращання ситуації щодо дотримання прав та основних свобод людини у країнах і регіонах, де спостерігається найбільший ризик їхнього порушення
- посилення ролі громадянського суспільства у забезпеченні дотримання прав та основних свобод людини, у підтримці мирного узгодження групових інтересів та у підсиленні участі та представництва громадськості у політичному житті
- підтримка заходів щодо захисту прав людини та демократії у сферах, на які поширюється дія Керівних принципів ЄС, включаючи заходи, що стосуються діалогу з питань прав людини, діяльності правозахисників, смертної кари, тортур та дітей у збройних конфліктах
- підтримка та зміцнення міжнародної та регіональної структури, що забезпечує захист прав людини, правосуддя, верховенство права та стимулює розвиток демократії
- створення атмосфери довіри до демократичного виборчого процесу, посилення його надійності та прозорості, зокрема через присутність на виборах місій спостерігачів від ЄС.

<http://europa.eu.int>

ФОТО ПРОЕКТУ

